

Spis treści

Wykaz skrótów	XV
Bibliografia	XIX
Wstęp	XXXIII
1. Przedmiot badania	XXXIII
2. Metody badawcze	XXXIV
Rozdział I. Postępowanie cywilne jako przedmiot badania z punktu widzenia formalizmu	1
§ 1. Uwagi wstępne	1
§ 2. Pojęcie i rodzaje postępowania cywilnego	2
I. Pojęcie postępowania cywilnego	2
II. Rodzaje postępowania cywilnego a formalizm procesowy ..	4
§ 3. Elementy postępowania cywilnego	5
I. Uwagi wstępne	5
II. Elementy postępowania cywilnego w poglądach doktryny ..	6
III. Analiza poglądów doktryny na temat elementów postępowania cywilnego	11
IV. Systematyka elementów samoistnych (czynności) postępowania cywilnego	15
V. Elementy postępowania cywilnego w ujęciu ogólnej teorii prawa oraz niektórych innych dyscyplin naukowych	20
1. Uwagi wstępne	20
2. Język jako podstawowe „narzędzie” służące do dokonywania czynności postępowania cywilnego	20
3. Czynności postępowania cywilnego jako czynności konwencjonalne	25
3.1. Pojęcie czynności konwencjonalnych	25
3.2. Wypowiedzi performatywne i akty mowy	26
3.3. Zindywidualizowane akty użycia języka w ujęciu socjolingwistyki	30
4. Przydatność pozadogmatycznego ujęcia elementów postępowania cywilnego dla analizy jego formalizmu ..	32
§ 4. Wymagania prawne samoistnych elementów (czynności) postępowania cywilnego	34
I. Uwagi wstępne	34

II. Pojęcie wymagań prawnych czynności postępowania cywilnego	35
III. Rodzaje wymagań prawnych czynności postępowania cywilnego	36
§ 5. Cel poszczególnych czynności postępowania cywilnego	40
§ 6. Cel i funkcja postępowania cywilnego	43
I. Uwagi wstępne	43
II. Cele i funkcje postępowania cywilnego w poglądach doktryny polskiej	44
III. Cele i funkcje postępowania cywilnego w doktrynie wybranych państw	50
1. Cele i funkcje postępowania cywilnego w wybranych państwach systemu prawa kontynentalnego	50
1.1. Doktryna holenderska	50
1.2. Doktryna francuska, szwajcarska i włoska	51
2. Cele i funkcje postępowania cywilnego w systemie <i>common law</i> na przykładzie prawa angielskiego	53
3. Doktryna chińska	55
IV. Cel i funkcja postępowania cywilnego a jego formalizm ...	55
1. Cel a funkcja postępowania cywilnego	55
2. Związek celu i funkcji postępowania cywilnego ze stopniem jego sformalizowania	61
Rozdział II. Istota i znaczenie prawoprocesowe formalizmu postępowania cywilnego	63
§ 7. Uwagi wstępne	63
§ 8. Pojęcie formalizmu postępowania cywilnego	64
§ 9. Charakter prawny formalizmu postępowania cywilnego	67
I. Uwagi wstępne	67
II. Formalizm procesowy a zasady postępowania cywilnego	67
1. Zasady prawa w ogólnej teorii prawa	67
2. Zasady prawa w dogmatyce prawa postępowania cywilnego	71
2.1. Cel analizy	71
2.2. Zasady postępowania cywilnego w doktrynie polskiej	72
2.3. Zasady postępowania cywilnego w doktrynie innych państw	79
2.3.1. Uwagi wstępne	79
2.3.2. Doktryna wybranych państw systemu prawa kontynentalnego	80
2.3.2.1. Doktryna włoska	80
2.3.2.2. Doktryna francuska	82
2.3.2.3. Doktryna hiszpańska	83
2.3.2.4. Doktryna niemiecka	83

2.3.2.5. Doktryna holenderska	84
2.3.3. System <i>common law</i> na przykładzie prawa angielskiego	84
2.3.4. Podsumowanie analizy zasad postępowania cywilnego w doktrynie innych państw	86
2.4. Formalizm procesowy w doktrynie polskiej	86
2.5. Istota i znaczenie formalizmu procesowego w doktrynie i judykaturze innych państw	88
2.5.1. Uwaga wstępna	88
2.5.2. Doktryna francuska	89
2.5.3. Doktryna włoska	90
2.5.4. Doktryna niemiecka	94
3. Rozważenie możliwości uznania formalizmu procesowego za zasadę postępowania cywilnego	94
III. Formalizm procesowy jako właściwość (cecha) postępowania cywilnego	99
§ 10. Źródła formalizmu postępowania cywilnego	100
§ 11. Formalizm procesowy a charakter norm prawa postępowania cywilnego	104
§ 12. Kryteria kształtowania i oceny stopnia (poziomu) sformalizowania postępowania cywilnego	106
§ 13. Granice formalizmu procesowego i ich wyznaczniki	108
I. Uwagi wstępne	108
II. Aspekty granic formalizmu procesowego	108
III. Rodzaje granic formalizmu procesowego	109
IV. Dopuszczalne granice formalizmu procesowego a prawo do sądu	110
1. Zagadnienia ogólne	110
2. Sprawiedliwość proceduralna w doktrynie wybranych państw	112
2.1. Uwagi wstępne	112
2.2. System <i>common law</i> na przykładzie prawa angielskiego	112
2.3. Doktryna wybranych państw systemu prawa kontynentalnego	113
2.3.1. Doktryna francuska	113
2.3.2. Doktryna włoska	114
2.3.3. Doktryna austriacka	115
2.3.4. Doktryna holenderska	115
3. Wyznaczniki dopuszczalnych granic formalizmu procesowego a cel postępowania cywilnego	116
§ 14. Znaczenie prawnoprosesowe formalizmu postępowania cywilnego	117

I. Znaczenie prawnoprocesowe formalizmu z punktu widzenia bytu i efektywności postępowania cywilnego ...	117
II. Znaczenie formalizmu procesowego z punktu widzenia osób podejmujących działania w postępowaniu cywilnym	118
III. Znaczenie formalizmu procesowego z punktu widzenia działalności naukowo-dydaktycznej w dziedzinie postępowania cywilnego	119
Rozdział III. Zagadnienia ogólne dotyczące formy czynności postępowania cywilnego	121
§ 15. Pojęcie, funkcje i rodzaje form czynności postępowania cywilnego	121
I. Pojęcie formy czynności	121
II. Funkcje formy czynności	122
III. Rodzaje form czynności	125
§ 16. Źródła regulacji formy czynności	127
§ 17. Zakres zastosowania formy ustnej i pisemnej w postępowaniu cywilnym	131
§ 18. Zakres zastosowania formy ustnej i pisemnej w prawie postępowania cywilnego innych państw	137
I. Uwagi wstępne	137
II. Rozwiązania francuskie	137
III. Rozwiązania włoskie	138
IV. Rozwiązania niemieckie	140
V. Rozwiązania holenderskie	146
VI. Rozwiązania austriackie	146
VII. Rozwiązania koreańskie	147
VIII. System <i>common law</i> na przykładzie prawa angielskiego ..	149
IX. Podsumowanie analizy zakresu zastosowania formy ustnej i pisemnej w prawie postępowania cywilnego innych państw	151
§ 19. Dopuszczalny zakres wykładni oświadczeń zawartych w ustnych i pisemnych czynnościach uczestników postępowania cywilnego z punktu widzenia formalizmu procesowego	152
I. Uwagi wstępne	152
II. Pojęcie i warunki dokonania wykładni oświadczeń procesowych	152
III. Pojęcie zakresu wykładni oświadczeń procesowych	156
IV. Kierunki i reguły wykładni oświadczeń procesowych	157
V. Wykładnia a usunięcie wątpliwości co do treści oświadczeń procesowych	161
VI. Wykładnia oświadczeń procesowych a interpretacja niesamoistnych elementów postępowania cywilnego	162

Rozdział IV. Forma ustna czynności postępowania cywilnego ..	165
§ 20. Wymagania formy ustnej	165
§ 21. Ustne czynności uczestników postępowania	168
§ 22. Ustne czynności organów postępowania	171
Rozdział V. Forma pisemna czynności postępowania cywilnego .	175
§ 23. Zagadnienia ogólne	175
§ 24. Pisemne czynności uczestników postępowania. Pisma procesowe	176
I. Rodzaje wymagań formalnych zwykłych pism procesowych.	176
1. Język pism procesowych	177
1.1. Zakres dopuszczalnej wykładni oświadczeń woli i wiedzy zawartych w pismach procesowych w świetle orzecznictwa SN	178
1.2. Tendencja w poglądach SN co do zakresu dopuszczalnej wykładni pisemnych oświadczeń procesowych	182
2. Ogólne wymagania formalne określone w art. 126 i nast. KPC	183
2.1. Oznaczenie sądu (organu), do którego pismo jest skierowane	184
2.2. Oznaczenie stron (uczestników), ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników	188
2.3. Oznaczenie rodzaju pisma	191
2.4. Osnowa wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności ..	193
2.5. Podanie wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia	195
2.6. Podpis strony albo jej przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika	195
2.7. Wymienienie załączników	198
2.8. Dołączenie do pisma załączników	199
3. „Tradycyjne” wymagania formy pisemnej	208
II. Rodzaje wymagań formalnych kwalifikowanych pism procesowych	211
1. Zagadnienia ogólne	211
2. Pisma procesowe wnoszone na urzędowym formularzu .	213
2.1. Dopuszczalność użycia kopii formularza urzędowego lub dokonania jego komputerowej obróbki	218
2.2. Rodzaje pism procesowych wnoszonych na urzędowym formularzu	221
3. Pisma procesowe wnoszone na elektronicznym nośniku informatycznym	223

4. Elektroniczna forma czynności procesowych w ujęciu prawnoporównawczym	227
4.1. Uwagi wstępne	227
4.2. Rozwiązania austriackie	227
4.3. Rozwiązania niemieckie	228
4.4. System <i>common law</i> na przykładzie prawa angielskiego	229
§ 25. Pisemne akty (czynności) organów postępowania cywilnego	232
I. Zagadnienia ogólne	232
II. Pisemne akty (czynności) pomocnicze organów postępowania	232
1. Zawiadomienia i wezwania w formie pisemnej	232
2. Gromadzenie materiału procesowego w formie pisemnej	240
III. Pisemne akty (czynności) decyzyjne organów postępowania	244
1. Klasyfikacja pisemnych czynności decyzyjnych	244
2. Związek między istotą czynności decyzyjnej i jej postacią	245
3. Forma pisemnych czynności decyzyjnych	247
3.1. Forma wyroku	247
3.2. Forma nakazu zapłaty	251
3.3. Forma postanowienia	253
Rozdział VI. Wymagania co do miejsca i czasu podejmowania czynności postępowania cywilnego	255
§ 26. Wymagania co do miejsca podejmowania czynności	255
I. Uwagi wstępne	255
II. Miejsce postępowania cywilnego traktowanego jako „całość”	256
III. Miejsce podejmowania poszczególnych czynności postępowania cywilnego	256
§ 27. Wymagania co do czasu podejmowania czynności	263
I. Uwagi wstępne	263
II. Znaczenie czasu dokonania czynności dla jej bytu prawnoprosesowego	263
III. Funkcje czasu w postępowaniu cywilnym	264
IV. Ramy czasowe postępowania cywilnego	267
1. Uwagi wstępne	267
2. Ramy czasowe procesu	268
3. Ramy czasowe postępowania nieprocesowego	272
4. Ramy czasowe postępowania zabezpieczającego	273
5. Ramy czasowe postępowania egzekucyjnego	275
6. Ramy czasowe postępowania przed sądem polubownym	279

7. Ramy czasowe postępowania upadłościowego	280
8. Ramy czasowe postępowania naprawczego	282
V. Czas dokonywania poszczególnych czynności	286
1. Uwagi wstępne	286
2. Rodzaje czasu podejmowania czynności postępowania cywilnego	287
3. Sposoby obliczania oraz oznaczania terminów procesowych	290
4. Modyfikowanie terminów procesowych	291
Rozdział VII. Rygory procesowe w postępowaniu cywilnym	295
§ 28. Uwagi wstępne	295
§ 29. Konsekwencje niespełnienia wymagań prawnych czynności postępowania cywilnego w świetle poglądów polskiej doktryny i orzecznictwa Sądu Najwyższego	296
I. Uwagi wstępne	296
II. Analiza poglądów przedstawicieli doktryny polskiej	296
III. Analiza poglądów SN	308
IV. Podsumowanie poglądów przedstawicieli doktryny polskiej oraz SN na temat konsekwencji niespełnienia wymagań prawnych czynności postępowania cywilnego...	310
§ 30. Konsekwencje niespełnienia wymagań prawnych czynności postępowania cywilnego w ujęciu prawnoporównawczym...	310
I. Doktryna francuska	310
II. Doktryna włoska	313
III. Doktryna szwajcarska	318
IV. Doktryna niemiecka	320
§ 31. Pojęcie rygoru procesowego	322
§ 32. Rygory procesowe a konsekwencje procesowe nieprawidłowych czynności postępowania cywilnego	325
§ 33. Rodzaje rygorów procesowych według kryterium podmiotu podejmującego nieprawidłową czynność	329
§ 34. Rodzaje rygorów procesowych w stosunku do czynności uczestników według kryterium sposobu ich stosowania przez organy postępowania	330
§ 35. Rodzaje rygorów procesowych w stosunku do czynności uczestników według kryterium rodzaju szczególnych wymagań prawnych, które nie zostały spełnione	332
§ 36. Wpływ rygorów procesowych na stopień sformalizowania postępowania cywilnego	332
§ 37. Funkcja rygorów procesowych	333
Rozdział VIII. Ocena stopnia sformalizowania polskiego postępowania cywilnego z punktu widzenia możliwości osiągnięcia założonego celu tego postępowania	335
§ 38. Uwagi wstępne	335

§ 39. Zmiany stopnia sformalizowania postępowania cywilnego oraz ich rola w przekształcaniu polskiego modelu postępowania cywilnego po 1989 r.	336
I. Uwagi wstępne	336
II. Przejawy zmian stopnia sformalizowania postępowania cywilnego na przykładzie poszczególnych czynności tego postępowania	337
III. Ogólna tendencja w zakresie zmiany stopnia sformalizowania postępowania cywilnego	340
§ 40. Zachowanie dopuszczalnych granic formalizmu procesowego w praktyce tworzenia i stosowania prawa procesowego cywilnego w okresie przebudowy polskiego modelu postępowania cywilnego po 1989 r.	344
I. Równouprawnienie uczestników postępowania a dopuszczalne granice formalizmu procesowego	344
II. Racjonalność postępowania a dopuszczalne granice formalizmu procesowego	350
III. Efektywność postępowania a dopuszczalne granice formalizmu procesowego	354
§ 41. Wnioski dotyczące oceny aktualnego stopnia sformalizowania polskiego postępowania cywilnego z punktu widzenia możliwości osiągnięcia założonego celu tego postępowania	356
Streszczenie pracy w języku francuskim (<i>Résumé</i>).....	361
Indeks rzeczowy	371